**C U R T E A  D E  A P E L  N O R D**

Dosarul nr. 1r-156/2025 Judecătoria Orhei sediul Central
1-24122923-03-1r-17022025 Judecător: Mihail Proca

**D E C I Z I E**
**În numele Legii**

21 octombrie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
În componența:
Președintele completului, judecătorul: Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache și Ludmila Iarmaliuc

a judecat în ședință de judecată, în ordine de recurs, recursul directorului Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov și recursul inculpatului Balan Mihail declarate împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025 în cauza penală privind învinuirea lui:

> **Balan Mihail** *****, a.n. *****, studii medii, nesupus serviciului militar, în relații de concubinaj, la întreținere doi copii minori, angajat în câmpul muncii în calitate de șofer la S.R.L „Luminar Prim", fără antecedente penale, cetățean al R. Moldova;

- în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal,

***Cauza a fost examinată în baza art.364[1] Cod de procedură penală, judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.***

**Termenul de judecare a cauzei**:
În instanța de fond: *03.10.2024-20.01.2025*;
În instanța de recurs: *17.02.2025 - 21.10.2025*.

**Procedura de comunicare a părților despre examinarea recursului executată.**

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ținându-se cont de argumentele recursului, materialele cauzei, pentru expunere asupra recursului, Colegiul penal,-

**C O N S T A T Ă:**

Prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025, Balan Mihail a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, cu aplicarea dispozițiilor art. $80^1$ alin. (1) Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani, cu anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport.

În temeiul art.90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoarea stabilite în privința lui Balan Mihail a fost suspendată condiționat pe o perioada de probațiune de 2 (doi) ani, şi nu va fi executată, dacă condamnatul în perioada de probațiune nu va săvârși o nouă infracțiune şi prin comportare exemplară şi muncă cinstită, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

În temeiul art.90 alin.(6) lit. a) și f) Cod penal, în perioada de probațiune, Balan Mihail *****, s-a obligat să nu-şi schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent și să participe la programe probațiunile.

S-a încasat de la Balan Mihail *****, în beneficiul bugetului de stat, suma de 640 (șase sute patruzeci) lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Acțiunea civilă înaintată de Compania Națională de Asigurări în Medicină către Balan Mihail cu privire la compensarea prejudiciului material, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Corpul delict - automobilul de model „Renault Megane", cu n/î ***** de culoare neagră, anul fabricării 2015, din momentul devenirii definitive a sentinței, de al lăsa în posesia lui Balan Mihail.

Corpul delict - motocicleta de model „Yamaha Motor", cu n/î *****, de culoare albastră, din momentul devenirii definitive a sentinței, de al lăsa în posesia lui *****.

Pentru a se pronunța cu sentința în cauză instanța de fond, în fapt, a constatat că, Balan Mihail la data de 18 august 2024, aproximativ ora 00:20, având permis de conducere a mijloacelor de transport nr.218404618, pe categoriile „B1" și „B", eliberat de către Agenția Servicii Publice la 26.10.2021, pe numele acestuia, conducând automobilul de model „Renault Megane" cu numărul de înmatriculare *****, pe strada Unirii 57, „V" cu direcția de deplasare spre Gara Auto mun. Orhei pe prima bandă de deplasare, încălcând prevederile art.39 pct.1 al Regulamentului Circulației Rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.357 din 13 mai 2009 care prevede că înaintea începerii deplasării, reîncolonării sau altei schimbări a direcției de mers, conducătorul de vehicul trebuie să se asigure că această manevră va fi executată în siguranță şi nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic, a pct. 3), art.39 - în cazul în care conducătorul are intenția de a preselecta banda, el trebuie să cedeze trecerea vehiculelor care circulă în aceeași direcție pe această bandă, art.45 alin.(1) lit. a), b), d) al aceluiași Regulament, unde conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de

viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase şi situația rutieră, şi alin. (2) În cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, fără a se asigura din față și spate, brusc a schimbat direcția de deplasare spre stânga pentru a efectua manevra de întoarcere peste marcajul 1.3 (linia continuă dublă), în rezultatul căruia a fost tamponat lateral spate de către o motocicletă de model „Yamaha Motor" cu numărul de înmatriculare *****, condusă de către *****, iar ca pasager având-l pe *****.

În rezultatul impactului, ***** i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă transversală diafizară de femur drept la nivelul 1/3 medii cu deplasare de fragmente, fractură închisă cominutivă de humerus distal stâng, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect dur sau la lovire de acesta, care conform raportului de expertiză judiciară nr. 202425D0234 din 03.10.2024 sunt calificate ca vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, iar *****, i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă perete acetabular posterior pe stânga, fractură-luxație anterioară a segmentului caudal al coccisului, excoriații pe ambii genunchi, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice cu obiect dur, contondent sau la lovire de acesta, care conform raportului de expertiză judiciară nr. 202425D0232 din 03.10.2024 sunt calificate ca vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmate de probele administrate, instanța a reținut că *în drept* faptele inculpatului Balan Mihail întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal – *încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare de a cauzat din imprudență vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății persoanei.*

Până la începerea cercetării judecătorești în prima instanță, inculpatul a declarat personal prin înscris autentic că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să aibă loc în baza art. 364[1] Cod de procedură penală, în baza probelor administrate la etapa de urmărire penală, care a fost acceptată prin încheierea instanței de judecată.

**Exercitarea căilor de atac:**

*Împotriva sentinței instanței de fond în termen a declarat recurs directorul Agenției Teritoriale Centru Adela Pavlov*, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025 în latura respingerii acțiunii civile și pronunțarea unei noi hotărârii privind admiterea integrală a acțiunii civile.

În motivarea recursului s-a invocat că unicul argument invocat de instanță este faptul că potrivit art. 19 alin. (3) din Legea nr.106 din 21.04.2022, drepturile persoanei păgubite prin accidentul produs pe teritoriul Republicii Moldova de vehiculul aflat în proprietatea şi/sau utilizarea asiguratului se exercită față de asigurătorul RCA al persoanei culpabile sau faţă de propriul asigurător RCA, în cazul decontării directe, sau prin reprezentantul de despăgubiri, în limitele de răspundere ale asigurării RCA prevăzute în prezenta lege.

Contrar poziției primei instanțe, recurentul indică că potrivit art. 26 alin. (2) din Legea nr. 106 din 21.04.2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule, în cazul vătămărilor corporale se compensează și eventualele cheltuieli generate de accident, inclusiv cheltuielile de transport ale persoanei accidentate, de tratament, protezare, spitalizare, recuperare, îngrijire, alimentație specială conform prescripțiilor medicale, probate cu documente justificative, care nu sunt suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, conform legislației. Cheltuielile menționate se stabilesc în baza prețurilor practicate de către instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau în cazurile în care niciuna dintre instituțiile respective nu practică serviciile nominalizate, conform documentelor justificative eliberate de către instituțiile din străinătate.

Astfel, este eronat temeiul invocat în vederea respingerea acțiunii civile formulate de Compania Naționale de Asigurări în Medicină, or, legiuitorul în mod expres a stipulat că compania de asigurări cu care inculpatul a avut încheiat contract de asistență obligatorie de răspundere civilă nu compensează, în cazul vătămării corporale, eventualele cheltuieli de transport ale persoanei accidentate, de tratament, spitalizare etc. dacă acestea au fost suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, conform legislației.

Distinct, se relevă că prin art. 26 alin. (2) din Legea nr. 106 din 21.04.2022 și art. 15 din Legea nr.1585-XIII din 27.02.1998, Compania Naționale de Asigurări în Medicină nu are nici un temei juridic de a atrage în proces Compania de Asigurări în vederea determinării responsabilului de reparare a prejudiciului pe acțiunii de regres, odată ce instanța la recunoscut vinovat pe Balan Mihail de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264, alin. (3) lit. a) Cod penal, în rezultatul căror acțiunii ilegale a fost prejudiciată sănătatea cet. ***** şi *****, care au beneficiat de servicii medicale achitate din Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală, cauzându-i un prejudiciu material în mărime de 69 642,54 lei.

Subsecvent, indică că facturile electronice prezentate spre achitare CNAM-ului de către instituția medicală, reflectă costul serviciilor medicale prestate (per tip de serviciu) pentru perioada trimestrială sau lunară precedentă si nicidecum facturarea costului fiecărui caz tratat cu indicarea numelui, prenumelui pacientului, care a beneficiat de asistentă medicală.

De asemenea se menționează că, CNAM pentru anumite tipuri de servicii medicale efectuează lunar și plăți în avans în mărime de până la 80% din suma aferentă acestor servicii planificate pentru luna respectivă. Iar, în baza contractului, prestatorul de servicii medicale prezintă Darea de seamă privind cazurile de prejudiciere a sănătății persoanei asigurate de către persoanele fizice sau juridice, conform Formularului 1-68/d aprobat prin Ordinul comun al Ministerului Sănătății şi CNAM nr. 560/148-A din 23.06.2023, iar CNAM achita pentru serviciile medicale prestate.

*Concomitent, în termenul legal, sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025 a fost contestată cu recurs și de către inculpatul Balan Mihail* prin care a solicitat casarea parțială a sentinței în partea individualizării pedepsei, pronunțarea în această parte a unei sentințe noi, prin care să fie înlăturată pedeapsa complimentară obligatorie – anularea permisului de conducere, în temeiul art. 79 Cod penal, în rest sentința să fie menținută.

În susținerea poziției date s-a menționat că instanța de judecată în conformitate cu art. art. 7, 75 Cod penal, la stabilirea pedepsei trebuie să țină contă de gravitatea infracțiunii săvârșite, motivul acesteia, de caracterul şi gradul pericolului social deosebit al infracțiunii comise, de personalitatea inculpatului, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării şi reeducării vinovatului, de condițiile de viață ale familiei acestuia de acțiunile inculpatului în timpul comiterii faptei, cât şi după aceasta, precum şi de impactul faptei prejudiciabile asupra victimei.

La fel, indică că pedeapsa aplicată persoanei recunoscute vinovate trebuie să fie echitabilă, legală şi corect individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială şi să realizeze scopurile legii şi pedepsei penale.

În acest sens se relevă că instanța de fond a ajuns la concluzia că pe caz nu sânt întrunite careva circumstanțe agravante, prevăzute de art. 77 Cod penal, fiind reținute un șir de circumstanțe atenuate, prevăzute de art. 76 Cod penal, cum ar fi că la locul de trai se caracterizează pozitiv, are 2 copii minori la întreținere, este angajat oficial în câmpul muncii, este dispus de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune, căința sinceră, săvârșirea pentru prima dată a infracțiunii din imprudență, însă nu a dat aprecierea cuvenită faptului că nu pur şi simplu este angajat oficial în câmpul muncii, însă este angajat oficial în calitate de şofer la SRL „Luminar Prim„ iar exercitarea profesiei de șofer îi asigură existența sa şi a familiei sale, inclusiv 2 copii minori, iar această circumstanță, coraportată cu celelalte circumstanțe atenuate şi lipsa circumstanțelor agravante poate fi privită ca o circumstanță excepțională, care prin prisma art. 79 alin. (1) Cod penal face posibilă înlăturarea pedeapsa complimentare obligatorie – anularea permisului de conducere.

**Argumentele părților:**

Potrivit prevederilor art. 447 alin. (1), (2) Cod procedură penală recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. **(2)** Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului și a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

**Aprecierea instanței de recurs:**

***Cercetând materialele cauzei penale în raport cu argumentele invocate în recurs, verificând legalitatea și temeinicia sentinței în baza materialelor dosarului, Colegiul penal conchide necesitatea respingerii recursului inculpatului Balan Mihail ca nefondat, și admiterii recursului directorului Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov, cu casarea parțială a sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025, în latura civilă, rejudecarea cauzei și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri din următoarele considerente:***

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. $1^4$) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs sentințele pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Potrivit art. $364^1$ alin. (10) și (11) Cod de procedură penală, sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale şi măsura de pedeapsă stabilită. **(11)** Recursul se judecă de către instanța ierarhic superioară în conformitate cu prevederile art.447 şi 448.

Conform art. 448 Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs. Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

Potrivit art.449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Iar, conform art.449 alin. (1) pct.2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului.

În fortificarea acestei soluții Colegiul reține că, prezenta cauză a fost judecată de către instanța de fond în temeiul art.$364^1$ Cod de procedură penală, adică în baza probelor administrate la faza urmăririi penale, acceptate de către inculpat în corespundere cu alin.(3) a normei vizate prin cererea depusă până la

începerea cercetării judecătorești, potrivit căreia el a recunoscut în totalitate faptele indicate în rechizitoriu.

Respectiv, chestionându-l pe inculpat sub jurământ în ce privește recunoașterea bazei probante administrate pe caz și a faptelor reținute în rechizitoriu, instanța în corespundere cu art.364[1] alin. (4) Cod de procedură penală prin încheiere protocolară i-a admis cererea pe motiv că din probele administrate rezultă că faptele sunt stabilite, iar în cauză sunt suficiente date cu privire la personalitatea sa, ce ar permite stabilirea corectă a pedepsei penale, după care a recurs la interogarea inculpatului potrivit regulilor de audiere a martorului, efectuând cercetarea nemijlocită a bazei probante administrate pe caz, cu expunerea ei detaliată în conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată și în sentința adoptată.

Atât la faza urmăririi penale, cât și în instanța de fond inculpatul Balan Mihail a recunoscut faptele săvârșite, depunând sub jurământ declarații consecvente referitor la cele comise, acestea coroborând întru tot cu restul probelor administrate pe caz.

Colegiul penal constată că, instanța de fond a stabilit corect starea de fapt și de drept, ce corespunde probelor din dosar, care au fost apreciate corect, încadrând just acțiunile inculpatului Balan Mihail în baza dispozițiilor art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal al RM.

Concluzia descrisă se confirmă prin probe pertinente și concludente care au fost cercetate de instanța de fond și care în ansamblul lor, din punctul de vedere al coroborării, dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului de săvârșirea infracțiunii incriminate.

Colegiul consideră că instanța de fond a adoptat o sentință legală şi întemeiată, apreciind fiecare probă din punctul de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu, din punctul de vedere al coroborării lor, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală.

La fel, Colegiul penal reține că sentința corespunde prevederilor art.384, art. 389, art. 364[1] Cod de procedură penală, conține probe de vinovăție acceptate de inculpat și sub acest aspect sentința nici nu se contestă.

Potrivit textului recursurilor înaintate, rezultă că recurenții sunt de acord cu starea de fapt stabilită de instanța de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, Balan Mihail nefiind de acord cu sentința în latura individualizării pedepsei complimentare, considerând că în privința sa urmează a fi înlăturată pedeapsa complimentară obligatorie - anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, prin prisma prevederilor art. 79 Cod penal, iar directorul Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în

Medicină Adela Pavlov contestă sentința în latura respingerii acțiunii civile, considerând că aceasta urmează a fi admisă integral, din motivele invocate.

În atare împrejurării, instanța de recurs nu purcede la judecarea fondului cauzei și se va expune doar asupra chestiunilor invocate în recursuri.

Argumentele expuse de instanța de fond și motivele din sentință, pentru a evita repetări inutile, instanța de recurs le însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în *Cauza Albert vs. România din 16.02.2010* statuează că, art. 6 par. 1 din Convenție, deși obligă instanța să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument *(Van de Hurk vs. Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61),* cu toate acestea procesul echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Astfel, instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de Lege, încadrând just acțiunile inculpatului Balan Mihail conform art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal – *încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare de a cauzat din imprudență vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății persoanei.*

În continuare, în limitele recursului inculpatului Balan Mihail, Colegiul penal conchide temeinicia soluției judiciare în partea aplicării pedepsei complimentare obligatorii, lipsind circumstanțe excepționale, ce ar permite aplicabilitatea prevederilor art. 79 Cod penal.

În fortificarea soluției respective, Colegiul penal notează că potrivit dispozițiilor art. 79 alin. (1) Cod penal, ținând cont de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul şi motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul şi după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei şi a consecințelor ei, precum şi de contribuirea activă a participantului unei infracțiuni săvîrşite în grup la descoperirea acesteia, instanţa de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă, prevăzută de legea penală pentru infracţiunea respectivă, sau una mai blîndă, de altă categorie, ori poate să nu aplice pedeapsa complementară obligatorie. Minoratul persoanei care a săvîrşit infracțiunea se consideră circumstanță excepțională. Săvârșirea infracțiunii de către persoanele care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani poate fi apreciată de către instanța de judecată drept circumstanță excepțională.

În sensul art. 79 Cod penal, se înțelege că în cauză trebuie să existe împrejurări în care s-a derulat fapta infracțională sau în datele privind personalitatea infractorului așa circumstanțe, împrejurări, particularități, situații

sau stări de lucruri, care constituie excepție sau se consideră ieșite din comun. Or, împrejurările obișnuite sunt cele care predomină şi caracterizează majoritatea cetățenilor şi nu pot fi considerate excepționale.

Conform art. 78 alin. (2), (5) Cod penal, în cazul în care instanța de judecată constată circumstanțe atenuante la săvârșirea infracțiunii, pedeapsa complementară, prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, poate fi înlăturată. **(5)** Dacă există circumstanțe atenuante excepționale, pedeapsa poate fi aplicată conform prevederilor art.79.

Respectiv, instanța trebuie să analizeze cu o deosebită atenție circumstanțele cauzei, care caracterizează pe de o parte modalitatea și împrejurările comiterii faptei prejudiciabile, iar pe de altă parte personalitatea inculpatului care a comis-o, astfel, încât să fie convinsă că într-adevăr în speță sunt prezente „circumstanțe excepționale" în sensul art. 79 Cod penal, iar în temeiul acestora excluderea pedepsei complementare obligatorii „anularea dreptului de a conduce mijloace de transport" este necesară și este în acord cu scopul pedepsei penale de restabilire a echității sociale, corectarea şi resocializarea inculpatului, precum şi prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului, cât şi a altor persoane.

În speță, contrar afirmațiilor inculpatului Balan Mihail, Colegiul penal nu poate reține drept circumstanțe excepționale, ieșite din comun, ce nu sunt caracteristice comportamentului și personalității subiectului de drept, ținând cont de împrejurările comiterii faptei, iar faptul că a recunoscut vina, anterior nejudecat, este angajat în calitate de șofer, necesitatea permisului de conducere pentru întreținerea familiei, nu pot fi apreciate drept circumstanțe ce ar face o excepție de la general, deoarece ele sunt împrejurării obișnuite ce caracterizează orice persoane, fiind luate în calcul la capitolul individualizării pedepsei sub aspectul executării sau neexecutării reale a pedepsei stabilite.

În aceeași ordine de idei, Colegiul ține să menționeze că, componența art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, este inclusă în categoria infracțiunilor sensibile societății, cu un pericol social ridicat, ce face parte din domeniul securității circulației rutiere și exploatării mijloacelor de transport, ca parte componentă a securității și ordinii publice, astfel cerința impusă de către recurent nu și-a regăsit reflectarea urmând astfel a fi menținută soluția primei instanței și în latura pedepsei complimentare. Or, instanța de recurs ține a menționa că deși potrivit revendicări cel din urmă anterior nu a fost diferit justiției, inclusiv comiterea infracțiunii din imprudență nu-l scutește pe Balan Mihail de pedeapsa complimentară obligatorie - anularea dreptului de a conduce mijloace de transport în condițiile în care inculpatul în timpul conducerii izvorului de pericol sporit urma a conștientiza caracterul prejudiciabil al faptei sale prin conducerea cu dexteritate a mijlocului de transport, fapt prin ce a și admis intervenția statului în

vederea sancționării sale – penale, la care instanța de recurs prin prisma normelor legale nu poate deroga.

Distinct, Colegiul penal evidențiază că această măsură de pedeapsă se impune a fi aplicată prin prima obligaților pozitive a statului de a lua măsuri adecvate pentru protejarea vieții celor din jurisdicția sa în conformitate cu articolul 2§1 din CEDO, or, potrivit jurisprudenței CEDO, în pct. 69 a hotărârii sale în cauza CEDO *Smiljanic v. Croatia* se statuează că, participarea în traficul rutier este o activitate potențial susceptibilă de a duce la amenințări grave pentru viața persoanei. Astfel, în contextul siguranței rutiere, îndatoririle autorităților interne implică, în primul rând, obligația de a avea în vigoare un set adecvat de măsuri preventive orientate spre asigurarea siguranței publice și minimizarea numărului de accidente rutiere *(Nicolae Virgiliu Tănase vs România).*

Subsecvent, cele trasate în cererea de recurs referitor la aplicarea în speță a prevederilor art. 79 Cod penal, în opinia instanței de recurs nu sunt predominante actului de justiție, sancțiunea dată fiind una obligatorie și nu una facultativă, fapt pentru ce Colegul penal susține că, prin prisma principiului *dura lex, sed lex* ultimul urmează a suporta aceste consecințe.

Mai mult ca atât, Colegiul penal remarcă că pedeapsa complimentară sub formă de anularea dreptului de a conduce mijloacele de transport vine *per se* să îndeplinească rolul de completare a represiunii și de stopare a flagelurilor în rândul persoanelor care comit infracțiunii din domeniul transportului.

De aceea, atragerea inculpatului Balan Mihail la răspunderea penală pe art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, determină necesitatea aplicării în privința acestuia atât a pedepsei penale principale, cât și a celei complimentare, obligatorii, întru excluderea manifestării în continuare a aceluiași comportament de neglijare a restricțiilor impuse de lege, precum și a practicii vicioase de sine încredere în rândurile infractorilor.

În această pondere, Colegiul penal instituie că, pedeapsa aplicată persoanei recunoscute vinovate trebuie să fie echitabilă, legală şi corect individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială şi să realizeze scopurile legii şi pedepsei penale, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal şi stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială.

Distinct, în limitele recursului declarat de directorului Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov, Colegiul penal statuează că prima instanță în mod neîntemeiat și pripit a dispus respingerea acțiunii civile depuse privind recuperarea din contul inculpatului Balan Mihail în beneficiul Fondului Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală a CNAM (FAOAM a CNAM), care este parte integră a Bugetului Public National, a prejudiciului suportat în legătură cu acordarea asistenței medicale în volumul prevăzut de Programul unic – părților vătămate ***** și *****.

În fortificarea soluției date Colegiul reține că, în conformitate cu art. 385 alin. (1) pct. 10) în coroborare cu art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală, o dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile şi mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă în tot sau în parte, ori o respinge.

Conform art. 225 Cod de procedură penală, judecarea acțiunii civile în procesul penal, indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competența căreia este cauza penală. La adoptarea sentinței de acuzare sau de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical, instanța soluționează şi acțiunea civilă prin admiterea ei, totală sau parțială, ori prin respingere. Odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă.

Astfel, instanța de apel remarcă că acțiunea civilă reprezintă mijlocul prin care o persoană care a suferit un prejudiciu prin infracțiune cere repararea acestuia în cadrul procesului penal.

Potrivit art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componență de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată şi să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice şi materiale.

În accepțiunea art. 61 alin. (1) Cod de procedură penală, parte civilă este recunoscută persoana fizică sau juridică în privința căreia există suficiente temeiuri de a considera că în urma infracțiunii i-a fost cauzat un prejudiciu material sau moral, care a depus la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată o cerere de chemare în judecată a bănuitului, învinuitului, inculpatului sau a persoanelor care poartă răspundere patrimonială pentru faptele acestuia.

Conform art.219 alin. (1), (4) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia. (4) La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

Relevantă speței este şi jurisprudența CtEDO, *cauza Ernst c. Belgiei (15 iulie 2003),* unde Curtea a statuat, în principiu, că „atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul

penal, se are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci şi repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit”.

În același context, potrivit art. 221 alin. (2) Cod de procedură penală, acțiunea civilă se înaintează faţă de bănuit, învinuit, inculpat, faţă de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau faţă de persoana care poate fi responsabilă de acţiunile învinuitului, inculpatului.

În acest sens Colegiul penal reține că, la 25.11.2024 în adresa instanței a parvenit cererea directorului Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov privind recunoașterea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în calitate de parte civilă în cauza penală intentată în privința lui Balan Mihail în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal.

Prin încheierea protocolară înserată în cuprinsul procesului-verbal al ședinței de judecată din 09.12.2024, Compania Naționale de Asigurări în Medicină în temeiul art. 61 alin. (1) Cod de procedură penală a fost recunoscută în calitate de parte civilă.

Implicit, Colegiul reține că la 25.11.2024 în adresa instanței a parvenit cererea de chemare în judecată depusă de directorul Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov împotriva inculpatului Balan Mihail privind recuperarea în beneficiul Fondului Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală a CNAM (FAOAM a CNAM), a prejudiciului suportat în legătură cu acordarea asistenței medicale în volumul prevăzut de Programul unic – părților vătămate ***** și ***** în sumă totală de 69 642,54 lei.

Potrivit art.9 alin.(1) și (2) lit. f)  Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sânt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile legislației civile. Drepturile și obligațiile civile apar: în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane.

Conform art.16 alin.(1) lit. g)  Cod civil, apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial.

Astfel, repararea prejudiciilor reprezintă acea metodă de apărare a drepturilor civile încălcate, care dă posibilitate persoanei drepturile căreia au fost lezate să ceară repararea integrală a acestora (art.19 Cod civil).

În accepțiunea art.19 alin.(1) Cod civil, în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

În conformitate cu prevederile art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel ce acționează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul

patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În contextul dat, Colegiul menționează că pentru antrenarea răspunderii civile delictuale este necesară constatarea existenței faptei ilicite, prejudiciului şi legătura de cauzalitate între fapta ilicită şi prejudiciu.

Cu privire la prima condiție – *fapta ilicită*, Colegiul penal constată că în cadrul cercetării judecătorești s-a constatat în mod indubitabil faptul exigenței faptei ilicite - vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății părților vătămate ***** și *****, ca urmare a încălcări de către Balan Mihail a regulilor de securitate a circulației rutiere, fapt ce a determinat și condamnarea acestuia în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, fără a exista careva dubii că ultimul nu este autorul faptei ilicite.

Cât privește ce-a dea doua condiției – *existența prejudiciului material*, Colegiul penal statuează că în urma acțiunilor ilicite ale inculpatului Balan Mihail, părților vătămate ***** și ***** le-a fost acordată asistență medicală spitalicească pentru care Compania Naționale de Asigurări în Medicină a suportat cheltuieli în sumă totală de 69 642,54 lei, achitarea cărora se confirmă prin extrasul din Sistemul informațional DRG „*Evidenţa şi raportarea serviciilor medicale în sistemul DRG*”, anexat la acțiunea depusă.

La fel, Colegiul penal din conținutul raportului de expertiză judiciară nr. 202425D0232 din 03.10.2024 și raportului de expertiză judiciară nr. 202425D0234 din 03.10.2024 se constată existența legăturii de cauzalitate între fapta ilicită şi prejudiciu, or, este indubitabil faptul că în urma leziunilor corporale primite în rezultatul ignorării de către Balan Mihail a regulilor de circulație, părțile vătămate ***** și ***** au avut nevoie de îngrijirii medicale.

Într-o altă ordine de idei, Colegiul penal învederează că potrivit art. 6 alin. (2) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.158-XIII din 27.02.1998, statutul de persoană asigurată conferă dreptul de a beneficia de volumul integral de asistenta medicală prevăzut în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală şi acordat de prestatorii de servicii medicale și farmaceutice contractați de Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Iar, potrivit art.15 al Legii nr.158-XIII din 27.02.1998, Compania Națională de Asigurări în Medicină şi agențiile ei teritoriale (ramurale) sunt în drept să ceară persoanelor juridice sau fizice responsabile pentru prejudiciul cauzat sănătății persoanelor recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței medicale acoperite din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

Potrivit art. 26 alin. (2) din Legea nr. 106 din 21.04.2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule, în cazul vătămărilor corporale se compensează și eventualele cheltuieli generate de accident, inclusiv cheltuielile de transport ale persoanei accidentate, de tratament,

protezare, spitalizare, recuperare, îngrijire, alimentație specială conform prescripțiilor medicale, probate cu documente justificative, ***care nu sunt suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, conform legislației***. Cheltuielile menționate se stabilesc în baza prețurilor practicate de către instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau în cazurile în care niciuna dintre instituțiile respective nu practică serviciile nominalizate, conform documentelor justificative eliberate de către instituțiile din străinătate.

Din analiza coroborată a dispozițiilor legale precitate, Colegiul penal constată netemeinicia afirmației primei instanței precum că prejudiciul material cauzei prin infracțiune urmează a recuperat din contul asiguratorului RCA al persoanei culpabile, care la caz s-a stabilit a fi Compania de Asigurări „Moldasig" SA, or, din dispozițiile art. 26 alin. (2) al Legii nr. 106 din 21.04.2022 este cert faptul că din contul asiguratorului RCA urmează a fi recuperate doar cheltuielile care nu au fost suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, pe cînd în speță s-a stabilit că părțile vătămate ***** și ***** ***sunt persoane asigurate*** și toate cheltuielile de îngrijirii medicale au fost suportate integral de Fondul Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală a CNAM (FAOAM a CNAM), care este parte integră a Bugetului Public National, fapt ce acordă dreptul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, prin intermediul agențiilor teritoriale să pretindă recuperarea acestor cheltuielii în temeiul răspunderii delictuale prevăzută la art. 1998 Cod civil.

În circumstanțele menționate, Colegiul penal concluzionează că prin prisma răspunderii delictuale inculpatul Balan Mihail este obligată să repare integral părții civile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină prejudiciul cauzat în rezultatul comiterii infracțiunii în mărime totală de 69 642,54 lei, ce constituie cheltuielii suportate din Fondul Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală a CNAM pentru acordarea asistenței medicale prestată părții vătămate ***** în mărime de 32 450,38 lei și a părții vătămate ***** în mărime de 34 006,84 lei de către IMSP "Spitalul raional Orhei" și IMSP "Institutul de Medicină Urgentă", achitarea cărora se confirmă extrasul din Sistemul informațional DRG „*Evidenţa şi raportarea serviciilor medicale în sistemul DRG*", legătura de cauzalitate între fapta ilicită şi prejudiciu, precum vinovăția lui Balan Mihail în comiterea faptei ilicite care este stabilită în şedinţa de judecată, iar răspunderea civilă delictuală are ca scop repararea integrală a prejudiciului material cauzat.

La caz, instanța de recurs menționează că în speță, sunt respectate prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, privitor la neagravarea situației inculpatului, întrucât adoptarea unei soluții defavorabile inculpatului privind acțiunea civilă, nu agravează situația inculpatului Balan

Mihail *(a se vedea în sensul dat pct. 33 din Avizul consultativ al CSJ emis pe dosarul nr. 1avc-5/25 la 09.10.2025).*

Tot aici, Colegiul penal evidențiază că potrivit practicii constante al Curții Supreme de Justiție, agravarea situației condamnării se referă la cazuri precum schimbarea soluției de la achitare la condamnare, încadrarea juridică a faptei la o infracțiune mai gravă, înlocuirea pedepsei pe una mai gravă, creșterea cuantumului pedepsei sau adăugarea pedepsei complementare, aplicarea unor măsuri de siguranță care nu au fost inițial dispuse, reținerea în recurs a stării de recidivă sau schimbarea încadrării dintr-o infracțiune continuată în concurs de infracțiuni *(a se vedea în sensul dat pct. 34 din decizia CSJ emisă pe dosarul nr. 4-1re-62/2023).*

Sintetizând circumstanțele reliefate, suprapuse la textele de lege enunțate, Colegiul penal, ajunge la concluzia de a respinge recursul inculpatului Balan Mihail și de a admite recursul directorului Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov declarat împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025, cu casarea parțială a sentinței în latura civilă, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, în sensul descris supra, iar în rest dispozițiile sentinței urmează a fi menținute fără modificări.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) și pct. (2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

**D E C I D E:**

Recursul inculpatului Balan Mihail declarat împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025 se respinge ca nefondat.

Recursul directorului Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Adela Pavlov declarat împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 ianuarie 2025, se admite, cu casarea parțială a respectivei sentințe latura civilă și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Acțiunea civilă înaintată de către directorul Agenției Teritoriale Centru a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Adela Pavlov, împotriva inculpatului Balan Mihail privind recuperarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune, se admite integral.

Se încasează din contul inculpatului Balan Mihail în beneficiul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină suma în mărime de 69.642,54 lei (șaizeci și nouă mii șase sute patruzeci și doi lei 54 bani), cu titlu de prejudiciu material suportat în rezultatul comiterii infracțiunii

În rest, dispozițiile sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 20 ianuarie 2025, privind condamnarea și stabilirea pedepsei, soluționarea chestiunii

privind corpurile delicte, și încasarea cheltuielilor judiciare, se mențin fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

**Președintele completului: Judecător: Judecător:**